

BAJAI HIRLAP

Társadalmi Hetilap.

Megjelen minden vasárnap reggel.
Szerkesztőség: Városi bérház. I. emelet.

Kiadóhivatal: Kazal József könyvnyomdája, hol az előfizetések és hirdetések felvételnek.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Lemberger Ármin.

Előfizetési árak

Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. — Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetések jutányosan számítatnak.

Csendőrség-e vagy rendőrség?*

A f. hó 8-iki városi közgyűlés azon határozata, melylyel a városi tanácsnak oly irányu javaslata, hogy a városnak külterületén két 5-5 tagból álló csendőrőrs és a város belterületén egy 8 tagból álló csendőrőrs szerveztessék az eddiginél kisebb — 16 tagból álló — rendőrlégénység mellé, városunk közéletére annyira kiható, hogy a felett napirendre térni nem szabad.

A „Bajai Hirlap“ f. évi 41-ik számú lappéldányának vezércikkje a nyilvánosság figyelmét ezen közgyűlési határozatra felhívta és hosszabb fejtegetés után a csendőrség behozatala mellett foglalt álláspontot azon indokból, „mivel végső szükségünkben nincs más menekvésünk, mint a csendőrség“.

Nem vitatom, hogy a vezércikkben hangsúlyozott kihágások, vétségek és bűnügyek tényleg megállapítják-e a végszükség esetét és hogy egyáltalán tényleg oly kétségbeesítő-e a személy- és vagyonbiztonsági állapot nálunk, mint a milyeneknek azt a cikk feltünteti, — ámbár városunkban semmivel sem rosszabbak a közbiztonsági viszonyok, mint más városokban, — a csendőrség behozatalát még az esetben is, ha a végszükség esete már fenforogna, sérelmesnek találom, annál is inkább most, a jelen körülmények között.

Az önkormányzati jog egyik sarkalatos alkateleme a rendőrségi autonomia, vagyis a jog, hogy a város a rendőrségi összes teendőket az általa választott, saját fegyelmi hatósága alatt álló és általa alkotott szolgálati szabályzat szerint működő szerveivel hajthatja végre.

* Szívesen adjuk közre ezen jogászai tollból eredő cikket, mert hozzá fog járulni az ezen fontos kérdésben felmerült eltérő vélemények tisztázásához.

Ezen rendőrségi autonomia utáni törekvés manapság a művelt nyugaton már politikai program, az államhatalom omnipotentijával szemben és nálunk is elérendő célként képezte, ha a törvény azt részünkre nem biztosította volna. Biztosította pedig nekünk alkotmányjogi szempontból — az államhatalommal szemben. Ezért nem ok és cézél nélkül zárta ki a törvény a csendőrséget a törvényhatósági joggal felruházott városokból, a melynek bel- és külterületén a csendőrség szolgálatot nem teljesíthet.

A közgyűlés a város jogainak őre, ennélfogva kötelessége őrizni és fenntartani a városnak törvény által biztosított autonómikus jogát és nem szabad megengednie, hogy azon csorba ütessék, senki által, semmiféle körülmények között, mennyivel inkább kötelessége vigyázni, hogy azon a jogán önmaga csorbát ne ejtse. Pedig a városi közgyűlés ezen rendőrségi autonómián helyrehozhatatlan sérelmet követelt el. Mert azzal tisztában kell lennünk, hogy ha egyszer az államhatalom kezébe kiszolgáltatjuk a közbiztonsági szolgálatnak saját szervei által való közvetlen ellátását, vagyis ha egyszer rendőrségi autonómiáról, — melyet mint átruházott jogot gyakoroltunk, lemondunk — azt az államhatalomtól többé visszaszerezni nem fogjuk és a közbiztonsági viszonyok jobbrafordultával vissza nem kapjuk!

A közgyűlés ezen határozata azonban a szabadságjogok garanciáit is áttörte. Igaz, a mit a vezércikk állít, hogy a szabadságjogok a városban és a vidéken egyfélék, de ebből érvet nem lehet meríteni a csendőrség behozatala mellett, mert a szabadságjogok garanciái nem egyfélék a városban és a vidéken. A városi rendőrség a város fegyelmi hatósága alatt áll, szolgálati szabályzatát a város állapítja meg és személyzetét a város választja meg önkor-

mányzati jogkörében. Hatalmi tulkapásai felett a városi hatóság a városi szabályrendelet szerinti, hivatalos hatalommal való visszaélés felett a polgári büntető bíróság ítélkezik a büntetőtörvénykönyvünk szerint. Mig a csendőrség tudvalevőleg katonailag szervezett, katonai szabályzat szerint működő őrtest, melynek fegyelmi és büntető hatósága: a katonai hatóság, mely katonai szabályok szerint ítélkezik és a melynek működésére és működési irányára a polgári hatóságnak semmiféle törvényes befolyása nincs. Minthogy pedig legtöbb jogsérelem a közszabadságokon éppen a közbiztonsági szolgálat teljesítésének folyama alatt, a rendőrségi intézkedések mikénti keresztülvitelének stádiumában ejtetik és fordul elő, a mely jogsérelemek más elbírálás és más minősítés alá esnek katonai szempontból, mint polgári szempontból és minthogy ezen jogsérelemek elbírálása és minősítése a polgári hatóságok jogköréből a katonai hatóság jogkörébe lettek bevonva, a szabadságjogok garanciái a csendőrség behozatalával határozottan áttörve lennének.

Nem szolgálhat az sem megnyugvásul, hogy a csendőrség a rendőrkapitány vezélése alatt fog szolgálatát közben működni és hogy így nem lehet belőle veszedelem a békés polgároknak, azért nem, mert ha a vezetés a rendőrkapitányt illeti is, a rendőrkapitány utasításának és rendelkezésének keresztülviteli módja és mikénti végrehajtása a csendőrség önálló joga, melyet a saját szolgálati utasítása szerint köteles eszközölni és a melyre a rendőrkapitánynak törvényes befolyása biztosítva nincs.

Közludomásu, hogy városi rendőrségünk a közbiztonsági szolgálat teljesítésére elegendő erő felett nem rendelkezik. Amde az erőnyag erősítése a rendőrségi autonomia körében és annak keretében keresendő

TÁRCSA.

Deák Ferenc emlékezete.

Ünnepi beszéd elmondotta a „Casino“ f. évi október hó 18-ikán Deák Ferenc emlékére tartott diszvacsoráján Ledniczky Ipoly főgym. tanár.

A „BAJAI HIRLAP“ EREDETI TÁRCSÁJA.

Mélyen tisztelt Uraim!

Két éve annak, mint Önök előtt ösmeretes, hogy az angol gazdaközönség köréből körülbelül ötven előkelő uri ember tanulmányi kirándulást tett hazánkban. Tanulságos utjuk eredménye azóta egy vasok kötetben jelent meg; de nem erről a könyvről akarok én szólni, hanem a tiszteletreméltó gentlemanek azon egyikéről, aki mióta megösmert minket, annyira meg is szeretett, hogy azóta nem ösmer szebb foglalkozást, minthogy az ő nemes szívét hevítő, iránynkban való rokonszenvét honfitársai lelkébe átvigye s tőle telhetőleg nekünk jóbarátokat szerezzon. Több, mint 30 felolvasást tartott eddig Anglia legnagyobb városában hazánkról, s hazája szokása szerint ugyanannyiszor az angol nép rokonszenvét kifejező határozatot indítványozott hallgató közönsége előtt. Ez indítványokat a közönség mindig a legnagyobb lelkesedéssel tette magáévá, s írásba foglalva, ma Budapest székesfővárosunk levéltárának értékes gyűjteményét képezik.

Ez a lelkes angol barátunk az idén fényképező készülékkel járta be hazánkat, hogy Magyarország tündérsépségű vidékeinek bemutatásával hívja fel honfitársai figyelmét e szép ország bemutatására. Most a nyáron értesült azokról az előkészületekről, melyek az ország minden részében folytak arra a napra, melyen az egész nemzet a

kegyelet oltárán a hála áldozatát mutatja be az ég Urának.

Ösmerem Deák Ferenczet, mondja ami angol barátunk, hazám minden gazdasága, kincse eltörpül a világtörténelem e páratlan alakja mellett, kinek nagysága bárkivel hasonlitsuk össze, csak annál jobban tündöklök.

Mélyen tisztelt Uraim! Önök velem együtt Deák Ferenc szellemének hódolnak e pillanatban, midőn születése 100 éves fordulója alkalmából az isteni Gondviselésnek hálát adunk, hogy vele minket megajándékozott. Az önök megbízásából, szívök s lelkök nemes érzésének s gondolatának adok kifejezést, midőn a lángelkű törvényhozót s a polgári erények példaképét mutatom be a haza bősében.

A magyar közvélemény csakis a 60-as évek Deákját ösmeri, pedig akkor már annyira kész egyéniség volt, hogy sem sulya, sem mértéke számbavehetőleg nem fokozódott, s későbbi hatásának és befolyásának minden tényezőjével rendelkezett. Nézzük a 60-as évek előtti Deákot. 1833-ban jelent meg először 30 éves korában, mint Zala megye követe, s alig szóla fel az új követ, az erős hang, lelkes értelmű, nem közönséges ékesszólású férfiú, mint Kőlcsey jellemzi az ifj. Deák Ferenczet, azonnal a nemzet szóvivőinek vezéri karában foglal helyet. Többszörös dicsőséget jelentett ez Deák Ferenczre nézve oly időben, midőn a Széchenyi István gróf által közrebozsított Hitel, Világ és Stadium reformjaiban, a nem rég megmentett alkotmány bukását látták.

Bűnnök nevezik Széchenyi eljárását, ki tiltakozik a lélek ruganyosságát megülő merengés ellen, mely a nemzet költőivel a multban keresé a magyar dicsőségét; Széchenyi inkább megkicsinyíti a történetét, hogy a multból elvett sulyt a jövőre vesse, hogy a tettek nyomozásáról a tettek végrehajtására

fordítsa a közfigyelmet. Egy Kőlcsey vigasz és remény nélkül feldult kebellet távozik arról az országgyűlésről, amelyen Deák F. Széchenyi reformeszméit magáévá téve áldozatkészséggel párosult hazaszeretettel mindent elérhetőnek tart. „Van az embernek keblében, mondja ő, egy tiszta forró érzés, mely minden segítség nélkül buzdgón ragaszkodik a hazához; s nem tartom jó embernek, nem tartom magyarnak, ki e szegény, e szenvedő hazát jobban nem szeretné, mint akármely fényes országot Európának.“ Tehát az önzetlen szeretet, mely annál jobban ragaszkodik hazájához, minél inkább elhagyatottnak látja, s a honpolgárnak e szenvedélyből fakadó kötelességérzete az a vezércsillag, amely Deákot a közpályára s amely őt a közpályán mindvégig vezeti.

Ez a lángoló hazaszeretet, párosulva a kor színvonalán álló magas műveltséggel a jogtudomány minden ágában, a forrásokra visszamenő jártasság történelmünkben, a törvényszerkesztésben való bámulatos könnyedsége, s tiszta, soha el nem homályosuló jogérzete szerezték meg neki azt a tekintélyt, mely előtt mindenki meghajolt.

Küzdes a jogért, képezi azt az aranyzálat, amely Deák F. államférfiúi pályáján végig vonul, egy egészezü füzve annak különböző korszakait. Küzdes a jogért, képezi nemzetünk negyedszázados történetét, s Deák F. alakja magasan emelkedik ki mindazon egyéniségek fölött, akik e küzdelemben vezérei voltak nemzetünknek.

1848. előtt kettős irányban folyt e küzdelem. Egyfelől a nemzet alkotmányos jogaiért s újabb biztosítékokért e jogok védelmére; másrésztől a nép azon osztályai érdekében, melyek az alkotmány sáncaiból ki voltak zárva. Negyedfélszázados küzdelemünk ősi szabadságunkért, az alkotmánybiztosítékok egész sorozatát szerezték meg számunkra, s mégis a tényleges viszonyok egész sorozata állott

és oldandó meg minden körülmények között. Ezen cél pedig elérhető nézetem szerint a rendőrség személyzeti állományának nagyobbitásával és biztos állások szervezésével és ezzel kapcsolatban a fegyelem szigorításával. Igaz, hogy a létszám emelése és a biztos állások szervezése terheket ró a városra, de hisz a csendőrség behozatala végett a belügyminiszteriummal megkötni contemplant szerződés is terheket fog kívánni, melyek a törvény értelmében semmi esetre sem engedhetők el és így, ha már terheket vállal magára a város és újabb költségeket kíván a város közönségétől, fordítsa azokat inkább rendőrségi autonómiájának fentartására és megerősítésére!

Ceterum censeo: A csendőrség behozatalának sötét eszméje vétessék le a napi-rendről és ne is kerüljön többé napvilágra!

Dr. Neu József.

Helybeli és vidéki hírek.

Deák Ferenc születésnapja városunkban. Városunk közönsége is — hódoló kegyelettel eltelve a haza bölcsének, Deák Ferencnek halhatatlan hazafiai érdemei iránt — nagyobb ünnepek keretében ülte meg születésének századik évfordulóját.

Baja város törvényhatósági bizottsága f. hó 18-án Schmausz Endre főispán elnöke alatt *diszkusszió* tartott, melyen számos törvényhatósági bizottsági tag, a helybeli társas egyletek küldöttei és nagyszámú közönség volt jelen. A főispán nagyhatású beszéddel nyitotta meg az ülést.

Délután 12 óra körül ünnepi istentisztelet volt az *israelita templomban*, melyen a városi hatóság Schmausz Endre főispánnal az élén, a helyben állomásozó honvédszázados tisztikarának, az összes hatóságok és egyletek képviselői vettek részt.

A Hymusz eleneklése után Dr. Adler Lipót rabbi emelkedett szellemű szónoklatot mondott, mire Berger Salamon főkántor a nyitott frigyűdára előtt heber imát recitált. A Szózat hangjai rekesztették be a kegyeletes és szép ünnepélyt.

Este a Casinóban városunk színe-java adott egymásnak találkozókat, hogy méltóan megünnepelje a nagy hazafi születésének történelmi nevezetességű évfordulóját. Itt *Ledniczy* Ipoly, a főgymnasium kiváló képzettségű, nagy tudású történettanára mondotta el hatalmas magyarságtudóját, széles alapon fölépített emlékeztetőt, melyet a szerző szíves-séggel mai társzavatuinkban közlünk. Lelkes élénzés és taps hangzott föl a szép beszéd után. A város középületeiről és sok magánházakról egész napon át lengt az trikolor.

Deák ünnep. Az *állami tanítóképző-intézet tanárkara és ifjúsága* folyó hónap 17-én délelőtt kegyeletes Deák-ünnepet rendezett. Az ünnepi istentiszteleten való részvétel után az egész tanuló ifjúság a zeneteremben gyülekezett, hol az ifjúság énekkara elenekelte a Hymuszt, melynek elzen-

gése után *Mihálitska* István, az intézet történet-tanára ékes szónoklatban dicsőítette a haza bölcsének emlékét. Ezután Katzendorfer Lajos IV. A. osztályu tanítónövendék Deák Ferenc ifjú koráról írt dolgozatát olvasta fel, melyet Bartay Edének Kovács Dezső tanár vezetése alatt az ifjúság énekkara által kitűnő szabatossággal előadott Nemzeti imá-já követett. Majd Bolyos István IV. B. osztályu tanítónövendék Tóth Kálmánnak „Deák Ferenc emlékeztető” című költeményét, Szőlősi Kálmán elemi isk. VI. oszt. tanuló pedig Pósa Lajosnak „Mikor imádkoztok” című versét szavalta el. Az ünnepet a Szózatnak kerékes előadása zárta be.

Hymen. *Kán* Sándor mátramindszenti fakereskedő eljegyezte *Szabó* Gizella urhölgyet, dr. Szabó Sándor helybeli orvos leányát.

Uj törvényszéki bíró. Ő Felsége a király az igazságügyminiszter előterjesztésére dr. *József* Milorad szabadkai alügyész a szabadkai kir. törvényszékhez kir. törvényszéki bíróvá kinevezte.

Kórházi orvos választás. A helybeli izraelita Szent Egylet, a kórházbizottság javaslatára Dr. *Róna* Dezőt, orvosi karunk egyik kiválóan képzett tagját, f. hó 22-én egyhangulag megválasztotta az itteni izr. kórház orvosává.

Kinevezések. A pénzügyminiszter *Paszický* Jenő pénzügyminiszteri osztálytárs a zombori pénzügyigazgatósághoz ideiglenes pénzügyi fogalmazónak nevezte ki. — *Ullmann* Adolf csepregi adóhivatali gyakornokot a zombori adóhivatalhoz adótitészt ideiglenesen kinevezte. — A szegedi kir. tábla elnök ifj. *Celless* József ügyvédjelöltet díjtalan joggyakornoknak kinevezte.

Tisztikarunk köréből. *Bertalan* Pál helyben állomásozott honvédszázad századost Vácra helyezték át.

Teaestély. A bajai kereskedő ifjak egylete f. hó 18-án teaestélyt rendezett, melyen csak kisszámú közönség vett részt. Okát ennek a színi idénynek tudjuk be, amely minden más mulatságot megakadályoz. Am akik ott voltak, gyönyörködtek *Olasz* Klárka k. a. színtársulatunk eme kiváló tagjának művészetében, mert a neki sajátos nagy művészettel elszavalta Jókai: „Munkácsi rab” című versét. A fiatalság reggel 5 óráig táncolt.

Halálozás. *Szirácsky* József városi mérték-hitelesítő mult szombaton váratlanul elhunyt. Hétfőn temették nagy részvét mellett.

Halálozás. *Gottlieb* Samuné szül. Stern Betti f. hó 24-én életének 83 évében 61 éves boldog házasság után elhunyt. Temetése ma délután lessz. Halálát kiterjedt család gyászolja.

Pályázat a városi mérték-hitelesítői állásra. Az elhalálozás folytán megüresedett városi mérték-hitelesítői állásra a polgármester november 3-iki lejárattal írta ki a pályázatot. A kérvények Schmausz Endre főispán úrhoz intézendők Szabadkára. Az állás 1200 kor. készpénzzel, szabad lakás, fűtés és világítással van javadalmazva.

Színházi hír. Zomborból. Zomborból írja tudósítónk: *Balla* Kálmán a „Délvidéki Színkerület” fiatal, törekvő igazgatója Nagy-Becskerekől folyó hó 16-án városunkba érkezett s 17-én Herezeg „Ocskay brigadérosá”-val nyitotta meg a színiéva-

dot. A társulat egy csapásra meggyőzte közönségünket, hogy évek hosszú sora óta ilyen kitűnően összetanult társulat nem volt Zomborban. *Balla* K. nemcsak mint kiváló művész, de mint nagystíliú és kiváló rendező is egyszerre kedvence lett közönségünknek. Diszkrét — kiállításai — rendkívül pazar és korhű jelmezei páratlanok. Műsorán a fővárosi színházak összes újdonságai helyet találnak. Kiváló tagjai a társulatnak, *Balla* igazgatón kívül: *Lányi* Edit, *Lévay* Margit, *Radnay* Zsuzska, *Peterdy* Lina, a vidék legjobb *Shakespeare* színésze; *Czakó* Vilmos, *Tibanyi* Miklós és *Vilmos*, *Viola* József, *Aldroy* László, *Vitéz* Róbert és *Szénási* György és a kit első helyen kellett volna említenem, *Tarján* Irma, a bajai színtársulatnak volt művészi tragikája és kedvelt tagja. — A napokban ment először: „*Monna Vanna*” a czímzerepben *Tarján* Irával és „*Éjjeli menedék*” *Gorkij* Maxim szenzációs darabja, azonkívül színe került eddig „*Casanova*”, „*A bajusz*” és *Dumas* híres darabja. „*A nők barátja*” volt eddig repertoírja — telt házak előtt, szép sikerrel.

Adóbehajtás ex-lexben. Fontos elvi jelentőségű határozatot hozott a napokban a budapesti ítélőtábla abban a kérdésben, hogy a kinstár a régi adó- vagy illetéktartozás alapján az adósok ingatlanára kérhet-e árverést. A budapesti törvényszék telekkönyvi hatósága, a budapesti járásbíróság s a legtöbb vidéki bíróság ilyen esetekben megtagadták az árverés elrendelését, azzal az indoklással, hogy költségvetési törvény és indennitási hiányban az adót behajtani nem lehet. A budapesti ítélőtábla most, mint az *Ügyvédek* Lapja írja — megválasztott egy ilyen elutasító határozatot és kimondotta, hogy a régi adó- és illetéktartozás behajtása iránt benyújtott árverési kérelmet az *állami költségvetési törvény hiányában nem lehet elutasítani.*

Napilap Zomborban. Folyó hó 25-én új napilap indul meg Zomborban, mint a zombori függetlenségi párt közlönye, „*Bácsmezei Független Hírlap*” címmel. Célja, mint a felhívás mondja „a helyi politikában a hazafias eszmék érdekében mindenkor állást foglalni”. Szerkesztője *Szilágyi* Lajos, a vidéken előnyösen ismert újságíró, ki pár évvel ezelőtt fölolvastat is tartott *Baján*, a „*Bácskai Kör*” egyik estélyén. A lap ára 2 fillér, egy óra 1 kor. 20 fillér.

Felülfizetések a kereskedő ifjak által rendezett tea-estélyen. A bajai kereskedő ifjak egylete által, folyó hó 17-én rendezett tea-estélyen felülfizettek: *Schön* Ödön 10 kor.; *Fischer* Emil, Dr. *Kelemen* József 4—4 kor.; *Balassa* Jenő, *Fischer* Aladár *Debreczen*, H. W., *Kun* Lajos, *Klauber* Sándor, *Schön* Géza, *Podvinetz* Samu 2—2 kor.; *Bettelheim* Sándor, *Glied* Mór, *Guttman* Bernát *Báta*, *Rollberg* Adolf, ifj. *Rehák* György, *Präger* Izidor, *Podvinetz* Mór 1—1 kor.; *N. N.* 1 kor. 50 fillér. *Tombola* tárgyakat voltak szívesek ajándékozni: *Bruck* Pál, *Demetrovics* Emil, *Fischer* Pál, *Gyarmati* Emil, *Gáspár* Armin, *Neustadt* Mór, *Reich* Farkas *Fiai*, *Reich* Bernát, *Rollberg* Adolf és *Rosenfeld* Albert. Fogadják a szíves adakozók az egyesület halás köszönetét, a vigalmi bizottság.

Feláru vasuti jegy. A feláru vasuti jegy váltására jogosító arczképes évi igazolványok az 1904. évre idejkorán leendő érvényesítésük végett a m. kir. államvasutak igazgatóságához (V. ker. *Andrássy*

elő, amelyek ellentétben voltak közjogunkkal; s a magyar közjog elmélete sokkal inkább volt tanulmányozható a nemzet sérelmeiből, mint alkotmányos életünk tényleges folyamánának szemléletéből.

Nemzeti újjászülésünk negyedszázados korának küzdelmes történetét hosszú lenne csak röviden is vázolni, legyen elég a haza bölcsé alakjának kidomborítására a következőket figyelembe vennünk.

Az erkölcsi és értelmi világ felett két nagy elv uralkodik: a fejlődés és a szükséges korlátozás törvénye. Ha csak az első elv a fejlődés elve érvényesülne, akkor a föld kerekesség semmi intézmény meg nem szilárdulhatna, a nemzetek élete a szelektnek és haboknak válnék játékává. Ha ezzel ellentétben a korlátozás törvénye vergődne feltétlen uralomra, akkor annak megkövetülése, sőt rothadás lenne kikerülhetetlen következménye. Az emberiség legboldogabb korszakai azok, amidőn e két elv szép egyetértésben és összhangban működik!

Amit az új Magyarország megalakításának és megvédésének lehet nevezni, e két törvény összhangzatos működésének s kiegészítésének eredménye.

E két hatalmas elv képviselői nálunk *Kossuth* Lajos és *Deák* Ferenc. *Kossuth* a nemzet szívé, *Deák* a nemzet értelmét, lelkiismeretét képviselte. *Kossuth* az érzelmeire hatott, fegyvere a lelkesedés volt; *Deák* az érteleme hivatkozott, a rábeszéléssel s meggyőződéssel dolgozott. Nem értett egyet a „*Pesti Hírlap*”-nak *modorával*, de nem is állott ellenségei közé. Vezérei tekintélye egyesíté az 1847-ben kiadott programponctok köre a pártokra osztott ellenzék; s midőn a februári forradalom hatása alatt a márciusi napok diadalra segítik a reformponctokat, — a közfelhívásnak engedve, felkel betegágyából, s mint nemzetének első felelős igazságügyminisztere rövid pár hét alatt kodifikálja a 48-iki törvényeket, s a koronás király leirhatatlan lelkesedés közepett szentesíti azokat.

Ami ezután következett, az *Homeros* tollára illő eposz s világra szóló tragédia! *Deák* Ferenc élve és vérmérsékletlenül fogva félre áll az óriások harca elől. A hősköltemény véget ért, következett a borzasztó tragédia, mely halálpellel borítá be nemzetünket; oly idő vette kezdetét, midőn fohászainkat is feljegyezték; oly idő, midőn a béke, nyugalom és csend; a temető békéje csendje s nyugalma volt. S mit csinált e szomorú időben *Deák* Ferenc? Eladta birtokát, hogy ne is kívánczok kerte fáinak árnyékába, ahová mindenkor oly örömet vonult vissza, s a haza fővárosába tette át állandó lakását.

Kimondhatatlanul jól esett akkor a népnek csak látni is maga körében azt a férfit, aki oly őszintén szerette s oly híven szolgálta a szabadságot. Az erőszak? a jog és az ész élő tiltakozását szemlélte benne, akivel az élet minden viszonyában találkozott. S az abszolutizmus emberei? tisztelettel tértek ki előle, akinek szabadságszeretében hasztalan kerestek volna legkisebb utogondolatát is a forradalomnak. Abban a szomorú időben az egész országban egyedül *Deák* Ferenc egyszerű kétszobás lakása az Angol királynőnél volt az a hely, hol a magyar hazafiság régi kultusza még házi istenként megvonulhatott. Volt is látogatója állandóan, az ország minden részéből felkeresték a hazafiak, kik hazamenet vigasztalólag mondták: nincs még minden elveszve, láttuk a nemzet lelkiismeretét, a törvény, jog és igazság megtestesült alakját. Ily látogatások alkalmából kerültek közforgalomba azok a mely bölcseséget tartalmazó történetek, melyek vigasztalólag szolgálták, s jóleső meletet terjesztettek a nemzet különböző rétegeiben. Nem ismeretlen Önök előtt az eset, midőn szép színekkel festették *Deák* előtt, minő boldogság vár Magyarországra, ha egybeolvad Ausztriával; mennyivel nagyobb a mennyi boldogság, jegyezze meg *Deák*, s mégsem akar senki meghalni. De

csak nem kívánhatja *Deák*, mondá egy osztrák miniszter, hogy annyi bevégzett tény után újra kezdjük Magyarországon a dolgokat! pedig ugymond *Deák*, aki rosszul gombolta be a kabátját, mégis kénytelen újra kezdeni; levágjuk a gombot, választól büszkén a hatalmas ur; akkor aztán, viszonza *Deák*, épen nem lehet begombolni. *Mindhiába*, mondták az abszolutizmus emberei, a rendszer szilárdan fenfog állani, hacsak európai válságok nem jönnek közbe. *Deák* pajtája történetét beszélte el válaszul, amelyről visszelleire, ki az építésben is tekintély volt, azt a szakértő véleményét adta, hogy még soká fenállhat, ha a szél nem fúj; de mikor az olyan sokszor fúj! mondja *Deák*.

Az 50-es évek végén Ausztriában belátták, hogy az abszolutizmus tovább fen nem tartható, Magyarországon pedig, hogy jó lesz a kiegyezés módozatairól gondolkodni. Rendkívüli feladat volt ez, melyet negyedszázad esztendő bölcsesége nem tudott eddig megoldani. E rendkívüli feladatra senki sem volt hivatva, mint *Deák* F. Csak *Deák* F. hallgatott; hallgatását azonban később megtörté az 1860-iki októberi diploma, az oktrojált alkotmánnyal, mely ha sikerül, Magyarország megszűnt alkotmányos független lenni, s beolvad az osztrák provinciák közé.

Amde Magyarország nem ajándék után óhajtozott, az oktrojával szemben ősi alkotmányát s a 48-iki törvények visszaállítását kérte, sürgette, követelte. Nem forradalom által létesített viszonyokat akar megújítani, hanem a koronás király által szentesített törvényeket új életre hívni. *Deák* 61-iki felirata, míg egyrészt elfújta az októberi diplomát s a februári patenst, addig másrészt örökbecsű okmánya s fegyvertára lett alkotmányos küzdelmüknek. Benne *Montalembert* szerint *Deák* ugy beszélt, ahogy *Róma* *Tacitus* ír.

Mit ért az ekesszólás, mit a jog, törvény és

ut 73—75 sz.) már f. évi okt. hó 2-től kezdődőleg beküldhetők, azok az igényjogosultak pedig, kik a f. évben ily igazolvány birtokában nincsenek, de ilyet az 1904. évre váltani kívánnak, az igazolvány kiállítását ugyancsak a fenti időponttól kezdve kérelmezhetik. Nehogy tehát az érvényesítések kieszközlése-, illetve az új igazolványok kiállítása körül késedelem merüljön fel: *figyelmeltetjük az érdekelt helybeli állami és városi tisztviselőket, hogy az új igazolványok kiállítását az előirt módon mielőbb kérelmezzék.*

A szerencse árjában. A szerencse hulláma hasonló a patak áldáshozó folyásához, mely elátja a partmentét a létfontartáshoz szükséges életnedvvel. A szerencse folyása is szerencsét hoz azoknak, akik a szerencse partján várják az áldáshozó vagyont. Csak ki kell vetnünk hálónkat és idővel beleszúrunk a szerencse hullámai között a létfontartáshoz szükséges kincs, melyre mindnyájan vágyakozunk. Az osztályorsjáték minden egyes húzása ilyen hullámszerűt mutat, mert bármely húzáskor sok és igen nagy nyeresémet juttat a játék folyása a szerencsés nyerőknek. Csak kitartással kell várakoznunk, míg a szerencsét a hálóval kiemelhetjük s akkor éppen oly örömmel élvezhetjük a nagy nyereségeket, mint azok a szerencsés játékosok, akik rövid 6 hónap alatt a 600,000 koronás nagy jutalmat, a 100,000, 90,000, 60,000, 50,000, 30,000 és több nagy nyeresémet nyertek Török A. és Tsa bankházában, Budapest, Teréz körút 46/b. szám alatt. A sorsjegyvásárló közönség bizalommal vásárolhatja a sorsjegyeket e szerencsés bankházában.

Lopás. *Katanits* Gergelyné házának nyitott folyosójáról f. hó 17-ére virradóra néhány zsák kukoricát és egyéb házi szerszámot ismeretlen tettes ellopott. A nyomozást megindították.

Szülőlopás. *Szuszits* Jánosné házából f. hó 18-án éjjel ismeretlen tettesek egy métermázsú szőlőt elloptak. A nyomozás eddig eredményre nem vezetett.

Olcso ablakok. *Suhajda* Jánosnak eladó ócska ablakai voltak, melyeket több embernek ajánlott. E hó 20-án egy idegen német ember odahajtott a ház elé és felrakván az ablakokat, elhajtott. A puhatolás eddig eredményre nem vezetett.

Vakmerő lopás. *Repa* János zárt lakásába f. hó 20-án este 6 és 8 óra közt valaki az ablak betörése után a lakásba ment és onnan 250 K. pénzt, valamint ruhaneműt ellopott és elszőkött. A rendőrség nyomoz.

Lopás a kórházban. Á bajai kórház pin-czéből többrendbeli fehérneműt loptak azok a bizonyos ismeretlen tettesek.

Lopott kukorica. *Katanits* József hazának kapuját f. hó 22-én este kinyitották és az udvarból 3 zsák kukoricát elloptak. Hogy ki? Senki sem tudja.

Ismét a Bernschütz. *Bernschütz* József erőnek erejével le akarja főzni a Lovreticsot és ha így folytatja, talán utól is éri. Alig, hogy kikerült a fogházból, f. hó 23-án hajnalban *Bernschütz* Nándor 12 ablakát beverte és amikor kérdőre vonták kést rántott elő és fenyegetőzött. Ellene a vizsgálat megindult.

igazság, mik a logika megdönthetetlen erejével követelték Deák feliratában a 48-iki törvények visszaállítását! A hatalomnak még kevés volt az erőszakoskodásból, az országgyűlést feloszlatták. De az abszolutizmus annyira lejárt magát, a nemzet részéről oly nagy volt a passiv ellenállás, hogy az uralkodó kénytelen volt nemzetünkkel a kiegyezés útjára lépni.

A kiegyezés művének megalkotásánál páratlanul áll Deák F. a világtörténelemben. Míg Lykurgus és Solon törvényhozói tekintélyt a delfi jóda támogatta, addig Deák F. személyének, szavának súlyt és korlátlan tekintélyt az a feltétlen bizalom kölcsönözt, melyet nemzete irányában tanusított. Mélyen tisztelt Uraim! Ha gyermekkorunkban bámulat fogott el minket Herkules hősi vállalatának olvasása közben, ma érett férfikorban nem tagadhajtuk meg esodálkozásunkat, bámulatunkat Deák Ferencz személyétől, aki valóságos szellemóriás, ki sem vissza nem retten, sem össze nem roskad azon munka alatt, melylyel hazájának békét, jövő boldogulását meg alapot teremtet.

A nagy mű életbe lépett, 36 év óta a nemzeti élet minden rétegében folyó lázas munka óriási eredményt tud felmutatni. Úgyan megtudja-e czim és kitüntetés betegségében szenvedő korunk érteni Deák Ferencz azon puritán jellemét, melylyel a nemzet és az uralkodó részéről felajánlott minden kitüntetés elhárított magától, még a király s a királyné arczképeit sem fogadta el, melylyel megajándékozní akarták. A minisztereknek, akikkel ez úgynben értekezett azt mondta: „Ő felsége valószínűleg tul él engem. Ha meghalok mondja el siromon, hogy Deák Ferencz becsületes ember volt.” Mily szerénység, mondja a kőznapi ész, melynek a becsületes emberről nincs magasabb fogalma, minthogy senkinek nem árt s talán a 10 parancsolatot is megtartja. Hány becsületes ember van! halljuk mondani. De mélyen t. Uraim!

Verekedés. *Bankhardt* István és fia *Pál* folyó hó 20-án este *Bonó* Mihályt ok nélkül lefogták és véresre verték úgy, hogy 3 napig a kórházban kellett fekdünie. A feljelentés ellene megtörtént.

Bajáról való elköltözésünk alkalmával nem lévén módunkban minden barátunktól és ismerősinktől elbussuzni, ez uton küldjük tehát nekik bucsu-üdvözlötünket.

Baján, 1903. október hó 21-én.

Fleischmann József és neje.

A **Budapesti Napló** nemesak keletkezésének történetében új és eredeti, de a közönség szimpatáinak gyors felköltésében is eddig nem látott példát mutat. És minden szám arra vall, hogy a **Budapesti Napló** megérdemli ezt a támogatást. A **Budapesti Napló**-nak friss és megbízható értesülései, lelkes, temperamentumos, komoly, tartalmas, hatásokban valóságos szenzációs *politikai czikkjei*, a melyek nyomatékosan teszik a politikai súlyra döntő jelentőségű újság véleményét, *tárczarovatának* magas irodalmi színvonala, *gazdag informatív anyaga*, *kitünő értesülései, kimerítő, ötletes, változatos, eleven rovatai* s mindenrendű közleményeinek változatosága és folyton gyarapodó bősége: napról-napra ékesszólóan tanuskodnak arról, hogy a **Budapesti Napló** fényesen megfelel a legvérmesebb várakozásnak is. A **Budapesti Napló** szerkesztősége és olvasó közönsége közt páratlanul meleg és szíves viszony fejlődött ki. Naponként jelentkezik ez a Szerkesztői üzenetek rovatában.

A **Budapesti Napló** szerkesztősége nem csalódott önbizalmában és nem csalódott a közönségben, amely nagy szeretettel karolta fel ügyét az első percztől fogva. És hogy a közönség se csalódjék benne, arra vállaltva, szakadatlan buzgósággal és lelkesedéssel törekszik. A szerkesztőség, amelynek belső tagjai: *Vérsi* József főszerkesztő, *Braun* Sándor felelős szerkesztő, *Ábrányi* Ernő, *Clair* Vilmos, *Cseri* Gyula, *Erős* Gyula, *Feszl* Géza, *Gergely* István, *Holló* Márton, *Horráth* Elemér, *Janovics* Pál, *Kabos* Ede, dr. *Kovács* Jenő, *Lyka* Károly, *Márkus* József, *Merkel* Adolf, *Mohár* Ferencz, *Nyitrai* József, *Pásztor* Árpád, *Roboz* Andor, dr. *Soltész* Adolf, *Thury* Zoltán, *Zöldy* Márton. napról napra eg sz erejét, egész lelkesedését, összes hírlapírói kvalitásait viszi a harcba. Hűséges szövetségese ebben a külső munkatársak díszes serege.

Olvasóink figyelmét újból is felhívjuk, a **Budapesti Napló**-ra és ismételve a *legmelgebben ajánljuk* ez újságot. Olvasásra az újdonságok iránt érdeklődőknek és valóságos lelki épülésükre azoknak, akiknek a magyar hírlapirodalom magas színvonalában és magyar írók és újságírók hangya szorgalmában kedvük telik.

A közsvény halála. A számtalan szer között, mely esz és közsvényes bántalmak ellen ajánlatik, legjobbnak és felülmulthatatlannak bizonyult a törvényesen védett Halápi-féle „Restaurator”, mert már rövid használat után a fájdalmat nemcsak enyhíti, hanem gyógyítja is, a nélkül, hogy

ember még több van; és mégis egy Goethével kellett Napoleonnak Németországban találkoznia, hogy elmondhassa, „íme egy ember!” Ami a becsületességet illeti: a történelemben egy Washingtonnal kellett Byronnal találkoznia, hogy mint szép költeményében írja: a nagyok szemlélésében kifáradt szeme megpihenhessen!

27 éve annak, hogy az egész nemzet s a művelt világ részvéte vette körül azt a ravatalt, melyre az első koszorút a király és a királyné tették, 27 éve pihen a haza bölcsé a haza szent földjében, s e pillanatban, midőn születése 100-ik évfordulója alkalmából a régi események felidézésével siri nyugalmát megzavarjuk, oh mennyire szeretnők karmainkkal kiánsi sírjából, hogy a haza szent oltáránál, a törvényhozás termében megjelenvén, menydörgő szavával a haza ellenségeinek a torkába szoritán azon rágalmatokat, melyekkel az ő szíve, lelke, elméje, becsülete nagy művét, a kiegyezést tönkre tenni akarják, midőn olyant magyarulznak bele, ami nincs benne, s letagadják azt, ami pedig oly világosan benne van.

De mi mélyen t. Uraim! a természet örök rendjét az elköltözöttel szemben meg nem változtathajtuk; mi csak emlékeknek áldozhatunk, s hogy áldozatunk méltó legyen a haza bölcséhez: tegyünk fogadást az ő polgári erényeinek elsajátítására. Szeressük a hazát kimondhatatlanul, szívünkkel, elménkkel s minden erőnkkel; életünk minden mozzanatában a jog, igazság és törvény legyen a vezérünk, a becsületesség elválhatatlan társunk; s akkor nyugodtan várhatjuk az idők változását, nem hozhat az mást, mint a haza bölcsé által lerakott alapon, az alkotmányos független magyar birodalom államépületének teljes kiépülését. Segíts erre Magyarok Istene! hallgasd meg imánk: éljen, éljen, éljen és virágozzék imádtott hazánk!

nagy pénzbeli áldozatot igényelne, mert egy tubus ára csak 1 korona 60 fillér. Határozottan megérdemli nevét, mivel esodálatos rövid idő alatt a legsúlyosabb beteg is teljesen restaurálja. Készítője Halápi Frigyes gyógyszerész az „Apostol”-hoz Budapest, József-körút 64-ik szám.

Rákóczi album lesz az *Egyetértés* karácsonyi ajándéka. Minden előfizetőjének megküldi ezt a kiválóan érdekes könyvet, azoknak is, akik most lépnek be az előfizetők sorába. A Rákóczi-album a nagy idők nagy emlékeinek hű tükré lesz, a magyar irodalom jelesei írják és a legüsmertebb művészberek illusztrálják. De azonfelül, hogy a mostani időkkel oly hasonlóan historiai multat híven idézi föl az *Egyetértés* ebben az albumjában, nagyon érdekes szépirodalmi közleményekkel is gazdagítja. Már előre mondjuk, hogy az ország legnagyobb lapjához valóban méltó ajándék lesz, meglepetés az olvasók számára. Ismételjük: Az *Egyetértés*nek minden előfizetője megkapja. Az *Egyetértés* előfizetési ára egyébként egy hónapra 1 frt. 80 kr., negyedévre 5 frt., félévre 10 frt. Az ország mostohái: lelkészek, állami tisztviselők, tanárok, tanítók, jegyzők, városi, vasuti, postai hivatalnokok, magyar katonatisztek kedvezményesen áron kapják; egy hónapra 1 frt. 20 krétt, negyedévre 3 frt. 50 kr., félévre 7 frtért. A Divatszalon, a ház albirójának olvasmányát, kívánatra szintén kedvezményesen, negyedévre 1 frtért kapja az *Egyetértés* minden előfizetője. Az előfizetési pénzeket legzélszerűbb postautalványon egyenesen a kiadóhivatalba (Budapest, Vármegey-utca 11.) küldeni.

A **Horgony Pain-Expeller** (*Richters Linimentum Capsici comp.*) igazi népszerű háziszerré lett, mely számos családban már több mint 34 év óta mindig készletben van. Hátfájás, csipőfájdalom, fejfájás, közsvény, eszűznél stb-nél a **Horgony-Pain-Expellerrel** való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatást idéztek elő, sőt járványkórnál, minő: a kolera és hányóhas-folyás, az altestnek **Pain-Expellerrel** való bedörzsölése mindig igen hasznosnak bizonyult. Ezen kitünő háziszerré jó eredménnyel használtatott az influenza ellen is és 80 f. 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerertárban kapható, de bevásárlás alkalmával mindig határozottan: „Richter-féle **Horgony-Pain-Expeller** vagy „**Richter-féle** **Horgony-Liniment**”-et tessék kérni és a „**Horgony**” védjegyre figyelni kell.

Vörösmarty-Album. Kulturmissziót teljesít a „Pesti Napló”, mikor minden esztendőben, díszes, ingyenes ajándékokban közelebb hozza a nagy közönség szívéhez a nagy, örökbecsű irodalmi és művészi alkotásokat és azzal, hogy megüsmerteti, egyuttal meg is szereteti a művészetet. Év-év után gyönyörű művészi ajándékokkal, ritka díszművekkel lepi meg karácsonyra olvasóit a „Pesti Napló”, ez a szó legnemesebb értelmében független, szabad-elvű és szókimondó lap és most **Vörösmarty**nak, a Szózat és a Vén cigány öserejű költőjének életrajzával. Egyben legkiválóbb alkotásait (Szózat, Szép Ilonka, Csongor és Tünde és számos más) foglalja díszes albumba és adja karácsonyra ajándékol. A **Vörösmarty-Album** a **Zichy Mihály-Album** alakjában és nagyságában készül és e tartalmas díszkönyvet 20 nagy több színben nyomott műmelléklet, továbbá 40—50 szövegkép fogja díszíteni. E gyönyörű könyvet karácsonyi ajándékol megkapja a „Pesti Napló” minden állandó előfizetője és díjtalanul megkapja mindama **új előfizetője, aki egész éven át** föl- vagy negyedévenként vagy havonként, de megszakítás nélkül fizet elő a „Pesti Naplóra”.

IRODALOM.

Felhívás Magyarországi poétáikhoz. Gelléri és Székely budapesti czég kiadásában karácsonyra nagyszabású díszmű fog megjelenni „*Költők Luza*” czimmal. A mű czélja, hogy a kevésbé ismert költőket is bemutatja a közönségnek, természetesen szigorúan megválogatja a közlendő költői termékeket, hogy az olvasóközönség ne csak asztaldisznak tekintse ezt a könyvet, hanem igaz élvezettel forgassa lapjait. A kiadó czég, mely egyike a főváros legjobb nevű nyomdatulajdonosainak és ebben a vállalkozásában jeles irodalmi erőktől támogatattik, kik a beérkező költeményeket szakértőn megbirálják, — ez uton is felszólítja a magyar versíró poétákat, hogy néhány szebb költeményüket küldjék be hozzá (Budapest, VII., Kerepesi-út 34.) megbirálás és közlés végett.

CSARNOK.

Nincsen már reményem...

Nincsen már reményem, a róza lehullott,
Mély, szürke borulat fűdi a tájat.
Haldokló napsugár esik az arcomra
És fénye megtörök, elalvó, bágyadt.

Nincsen már reményem, a levél is hullik,
Sohaja búsan átrézdül lelkeken...
Minden így hervad: az ábránd, az álom
S a boldogságom is lassan, esendően...

Kanizsai Bella.

Vágyak.

(Két levél.)

A „BAJAI HIRLAP” részére írta: Frédy.

I.

Édes Barátnőm! Most, hogy ismét azon kapom magamat, hogy íróasztalomra görnyedve — előltem a maga fehér mousselinruhás arc-kepe, egy csomó jázmin tartva kezében — levelet írok, eszembe jut a modern francia márkí — azt hiszem Rénardnak hívták, ki egész életében galáns kalandjairól volt híres és arról, hogy rendkívüli raffinementtal tudott elbánni az asszonynépséggel. Ez a márkí, úgy mondják — 80 esztendő korában elvetődött a Moulin Rougeba, hol véletlenül egy rejtett fészekben, egy félreeső szeparében csokolózó párt riasztott fel; reszkető ujjaival diszcréten, de kissé elámulva bocsájtotta el a függőnyt — mille cannailles — még mindig csokolózának az emberek? — Mi a szög én még mindig írok magának?! Megmagyarázom.

Édes Margit! Tegnap betévedtem egy bálterembe — hol — képzelheti mily örömmre, a maga bájos, buksi fejét pillantottam meg, szép fehér homlokával, akaratos frou-frouival. Világos-kék selyem ruhájában oly bájos, oly megvesztegetően bájos volt — hogy fejembe tódult só apró, kedves emlék, májusi szerelmünk mámoros remiszencenziái — a bajos kis médit, az én tavaszom tündérrálynőjét — megtagadtam. Ön szebb mint valaha — s szóval igen örülnek, ha holnap után 5 és 6 között az Erzsébet-sétáterén találkozhatnánk. Az ön rossz régi barátja

Frédy.

II.

Kedves barátom! Sorait — mikor láthat ismét — megkaptam — válaszul egy tündérmesét fogok elmondani, ha untatja — akár el se olvassa, bár igérem, nem leszek hosszadalmas. — Nos hát egy tündérlányt szeretett egy troubadour. Csakhogy mesében nem úgy történt, mint Provenceben, hogy a várkastélyban őrzött hölgyért dalos versenyben kellett diadalmaskodnia az énekesnek, hajvivásokban, lovasjátékokban győzniök a vasrostélyos daliáknak — a tündérlányra nem vigyázott senki, mert ő nagyon szegény volt.

Varróleány, amolyan kissé félretaposott czipőjű, fülesimitott haju, eléggé csinos masamód, a milyen a kis korona-utczában van elég. És a troubadour, egy léha jogászyerek, kinek ép akkor elég ideje volt arra, hogy esténként megvárja, hogy virágot küldözgesse, hogy udvaroljon a kis masamódnak, hogy félénk, tudatlan gyzekszívet megejlse, — minden nagyobb emóció nélkül, mintegy természetszerűleg.

Hogy is volt tovább? — nem emlékszik — no nem tesz semmit, én majd segítek. Pár hónap múlva kezdte társaságot unni — ásitásait először udvariasan leplezte, később ürügyekkel hozakodott elő, majd pedig ajánlotta, menjek férjhez ahhoz a vasuti pénztárhoz, ki érettem eped... Látja nem vagyok hosszadalmas, a temetést, az én szegény, vergődő szivem haldoklását nem meséltem el — hanem folytatom ott, hol a karesu tündérlány a kövér, ötven éves pénztáros szorgalmas, hűséges felesége lett.

A multkor bálban voltam — distingváljunk kérem — nem a tündérlány, hanem a pénztáros csinos felesége, kit azonban a komoly, keresett ügyvéd ur ép oly elragadónak talált, mint a mily elragadónak az egykori masamódot az egykori jogászyerek — gondolom így értette.

Felelevenítette a régi emléket és az együtt töltött órák remiszencenziáira hivatkozott. Addig, míg a régi időkről, a haramiatus tavaszról irt, jól ment minden, reszketett a levél kezében — és csepp hija, hogy nem irtam — elmegyek —, csak ne irta volna oly érthetően a sorok közé — meguntalak egyszerű, de most ismét utánad epokedem. — Nem megyek el — nem találkozom többé magával — ebben biztos lehet.

Tudja, akarom, hogy néha-néha, ha kissé elkeseredik a tündérlány szive, ha csacska fejében más élet vágya motoszkál, legyen hová menekülnöm. Megérti mennyire szeretem emlékeimet? hogy minden találkozásunk csak szennyfolt volna és a szeretkezés mocskját vetné az én első szerelmemre.

Maga csunya, megrögzött materialista, no

fintoritsa földre az orrát, hisz ez ugy sem a tündérlány idejét mult idealizmusának, — hanem a pénztárosné kosarának — szőina.

On revient toujours — ön csinosnak, fessnek talált? köszönöm — a világoskék jól áll arcomhoz? gyakrabban fogom viselni — no nézze, még egész hiuvá tesz — illik így megbolygatni egy tisztességes asszony lelki egyensúlyát — na, nem feesegek többet — jön az uram — bablevest csinálók neki disznófüllel, ez az ő legkedvesebb étele.

Ne haragudjék régi barátinjóre

Margit.

SZINHÁZ.

Október 17.

A drótos tót ment másodszor zsúfolt ház előtt. A közönség pompásan mulatott Németh János és Ujvári Miklós józú mokáin, valamint Gerlaki Hermin és Némethné nótáin. Az előadás általán kitünő volt.

Október 18.

Délután Kuruczfurfang. Előzőleg Olasz Klári szavaltta el Tóth Kálmán „Deák Ferencz emlékezete” című költeményét remek hanghordozással. Az előadást első sorban a legitalalabb generáció óriási tömege nézte végig és sokat tapsolt Simon Mariskának (Bözi) Szabados Gizikének (Katicza) Némethnének (Ilona), Németh Jánosnak (Bögözi) Falussynak (Gábor) és a többi szereplőnek. Olasz Klári Czinka Pannája igen mély batást tett. Este Géczy István A kísértet című népsziműve ment igen szép számú közönség előtt. Olasz Klári újra elszavaltta Tóth Kálmán költeményét és újra sok tapsot aratott. A szereplők közül kiemelkedett Aldor Juliska (Örzse), aki igazi primadonna és Szabados Gizi (Eszti), aki szerepét sok bájos vonással ruházta fel. Gerlaki Hermin (Ilonka) igen jól játszott és szépen énekelt. Mihályfi Juliska (Flóra) általános derűtséget keltett Simon Mariskával (Biri) egytomben. Fonó Gizike (Miska) egy rakoncátlan fiú szerepét sok ötletességgel játszotta meg. Baróthy (Menyhért) mint rendezés, most is kivált. Németh János (Mihály) igen jelesül alakított. Boda Ferencz (Gyurka), Falussy (Pista) és Hegyesi Gyula (Zsiga) egészítették ki az összejutakat, mindegyik tudásának javát mutatván be e gyenge darabban.

Október 19.

Bob Herczeg másodszor és zsúfolt ház. Gerlaki, Némethné, Németh János és Simon Mariska együttese még sok telt házat biztosít e darabnak.

Október 20.

Szigeti József bohózata a Nöemenczipáczió került színre telt ház előtt. Mindenek előtt a színlapról szólunk és kikérjük magunknak, hogy olyan stílusban ajánljának közönségünknek darabot és színésznőt, mint amilyenben tették. A bajai közönség tudja méltányolni a magyar írók produktumait és azokat a művészi erőket, akik e műveket interpretálják. Az előadás egyébként a legjobbak közül való volt. Aldor Juliska (Flóra) minden fellépésével megerősíti bennünk azt a véleményt, hogy egyike a legjobb primadonnáknak. Pompás kedélye, szép éneke, remek tánca és kifogástalan szöveg kiejtése olyan tulajdonságai, melyek neki első helyet biztosítanak elsőrangú szintársulatban is. Mihályfi Juliska (Fruzina) már régen rászolgált arra, hogy a közönség kedvencének tekintse. Ez estén is pompás volt. Fonó Gizike (Lidi) ma is kitünő volt. A férfi szereplők közül Baróthy (Mihály), aki mindent megtett, amit rossz szerepe megmentésére tehetett. Hegyesi Gyula (Kaczér Tamás) ez estén ismét elemében volt. Nevettetett minden szavával. Németh (Nepomuk) eleven játékaival. ma is megmutatta, hogy jó színész, de izléstelenül extemporalizál. Falussy (Árpád) kis szerepében jeleskedett. Az apró szerepek személyesítői is minden tőlük kitelhetőt megtettek, hogy a közönség jól érezze magát.

Október 21.

Kéz kezet mos Herczegh Ferencz (nem bohózat) vígjátéka telt házat hozott össze, amely az egész estén át nagy élvezettel és állandó derűtséggel hallgatta Herczeg szellemes daraját. Csiszér Sarika (Anna) ma jutott első nagyobb szerephez nálunk és finom, discret megjelenésével, helyes beszédmódjával és bájos külsejével meghódította a közönséget. Szabados Gizike (Marietta) mint mint mindig, úgy most is figyelmet keltett maga és szerepe iránt. Simon Mariska (Klotild) jól illeszkedett az összejutékba. Fonó Gizike (Gyuri) egyszerűen bájos volt. Baróthy (Zentay) faraszó szerepét mindvégig a töle megszokott alaposággal dolgozta ki és játszotta meg. Csiszér Kálmán (Berkényei) ma elemében volt. Szépen beszélt, kitünően mozgott és állandó érdeklődést keltett. Gyulai Zsigmond (Tatár) ma bebizonyította, hogy a színpadon a helye és nem a pénztárnál. Főlőtte kellemsen lepott meg bennünket és szeretőnk sűrűn a színpadon látni. Németh (Borhid) egyik legsikerültebb estéjéről számolhat be. Falussy (Sólyom) csak részenként tudott hatást felmutatni. Berényi

(Szergiusz), Kovács (Kabocsay), Konez (Eberle) és Ujvári (József) egy-egy kabinet alakot mutatott be. Tóth Antal (Lőrincz) társulatunk ez oszlopos tagja megmutatta, hogy a legnehezebb szerepét is tökéletesen játsza meg.

Október 22.

A Bányamester, Zeller operetteje került színre Németh Ilona és Németh János jutalomjátékául, fájdalom igen kis közönség jelenlétében. Némethné (grófkisasszony) szerepét pompásan énekelte és toilletteivel a hölgyeket elkápráztatta. Tisztelőitől három szép virágajándékot kapott. Gerlaki (Nelli) igen temperamentumos esíkvevőleány volt. Mihályfi (Elfrida) ismét próbára tette nevelő izmainkat. Németh (Zwack) kedélyesen játszott és extemporalizált. Boda (Roderik) igen szépen énekelte szerepét és elegánsan játszott. Falussy (Martin) erős indispozícióval küzdött, minek következtében éneket, játékban bágyadt volt. Ujvári (Tsidá) és Hegyesi (Dusel) apró szerepekben jelesek voltak. A II. felvonásban nyílt színben felhangzó taps a karnesterek és az énekkarnak szólt. A rendezés díszes volt, a díszletek szépek.

Október 23.

Drótos tót zónában, zsúfolt ház mellett. Este 8 órától fél 11 óráig harsogott a terem a kaczagástól. Ez a helyzet signaturája.

Lengyel Manó.

Szerkesztői üzenet.

Kanizsai Mariska Ő-Kanizsa. A verset mai számunkban hozzuk. Férj barátunk „Berényi kaszinó”-ját a jövő hétre várjuk. Őszinte üdvözlét.

Nyilttér.)*

A legjobb és legegészségesebb
ü d i t ő - i t a l,
mely mint asztali ital kitünően kedvelt és borral, ogaackal vagy növényi szörpökkel vegyítve kitünő ízű vegyületet ad: a

MATTONI-FELE
GISSHÜBLER
legítéletesebb égyarvó
SÁVANYU-KUV

Itlja a szomjat, hűsít és felfrisít egyaránt. A legjobb szer a nyári hőség tikkasztó hatása ellen.

(*E rovatban közlöttékért felelősséget nem vállal a szerk.

HIRDETÉSEK.

Egy jó házból való iskolázott fiú
tanulóul felvétetik.

Bővebbet
e lapok kiadóhivatalában.

2063. sz.

Csataalja község előljáróságától.

1903.

Árlejtési hirdetés.

Alulírott községi előljárók ezennel közölszik, hogy a Csataalja község tulajdonát képező **nagykorcsma és mérszárkék-épület 1903. évi november hó 5-én délelőtt 9 órakor** a község házában megtartandó nyilvános szóbeli árverés útján — egymásután következő két évre bérbe fog adatni.

Kikiáltási ár 500 korona évi haszonbér.

Árverelni szándékozók az árverés megkezdése előtt kötelesek a kikiáltási ár 10%-át bantatpenzül a község pénztárába letételemezni.

Az árverési feltételek Csataalja község jegyzői irodájában a rendes hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Csataalja, 1903. évi október hó 10.

SZILVÁSY GYÖRGY
jegyző.PUTTERER ISTVÁN
bíró.

Birósági árverés után
ELADATIK
KÉT LAKHÁZ.

A tek. kir. járásbiróság telekkönyvi hivatalában november hó 7-én Attila-utcza 14-ik szám, azelőtt régi Fürdő-utcza. Kikiáltási ár 4800 korona.
— Gróf Batthány Lajos-utcza 20-ik szám, azelőtt Gyász-utcza. Kikiáltási ár 7200 korona.

Üzlet átvétel.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy **Baján, a Mészáros-féle házban lévő volt Koledin-féle**

BORBÉLY- és FODRÁSZ-ÜZLETET

átvettem és azt saját nevem alatt tovább folytatom.

Eunélfogva bátorkodom a n. é. közönség pártfogásáért esedezni és kérem, hogy engem b. látogatásaikkal meglisztelni kegyeskedjenek.

Kiváló tisztelettel

Purda Gyula.

WAGNER JÓZSEF

vegyészeti ruha- és fehérnemű, mosó-, vasaló és függőnytisztító intézete

Vörösmarty Mihály-utca **BAJA** 4-ik szám az udvarban (Schlieszer-féle házban, a cziszt. rendház mellett).

Ajánlja a teljesen ujonnan berendezett intézetét, hol mindennemű **uri-, női- és gyermekruhák, papi öltönyök, katona egyenruhák, háztartási czikkek, selyem, bársony- és szövetfüggönyök, terítők, himzések és butorszövetek, keztük, legolcsóbban, gyorsan és pontosan** tisztittatnak, valamint minden e szakmába vágó, de itt fel nem sorolt tárgyak is.

Kivánatra a legcsekélyebb mennyiséget házhoz szállítok.

⊗ REISZ ÉS PORJESZ ⊗

BÚTORGYÁRA BÉKÉSCSABA

Fiók-telepek: Nagyvárad

BAJA

Erzsébet királyné-utcza, volt Mészáros-féle ház.

Modern butor. Teljes lakásberendezések.

Legolcsóbb gyári árak.

Mindenféle diszitő- és kárpitos munkák elvállaltatnak.

Jelszavam: csekély haszon, nagy forgalom!

ÜZLET MEGNYITÁS!

Van szerencsém Baja város mélyen tisztelt közönségét értesíteni, hogy helyben, az **Erzsébet királyné utczában levő volt Mészáros-féle házban** a mai kor igényeinek megfelelően egy

fényesen és dűsan berendezett

pálinka-, bor- és sör

kereskedést nyitottam.

Raktáron tartom a legfinomabb **barack-, törköly- és szilva pálinkákat**, ugyszintén bel- és külföldi **tea rumokat**, ugymint **ananasz, brazíliai, cuba és jamaikát**, amelyekre különösen felhívom a mélyen tisztelt intelligens közönségnek szives figyelmét, ugyszintén bel- és külföldi **cognacjaimra** is. Raktáron tartom a legkifünőbb **asztali- és peccsénye borokat**, valamint **szegedi buczkai borokat**, sört pedig kizárólag elsörendű **köbányait** tartok.

Egyedüli törekvésem, hogy a mélyen tisztelt közönséget szolid, pontos és jó kiszolgálásom által üzletem részére megnyerjem, miért is esedezem kegyes pártfogásukért, vagyok

kiváló tisztelettel

özv. Lusztig Jakabné.

Lelkiismeretes, pontos és jó kiszolgálás.

3-szor finomított szesz 1/2 és 1 literes zárt üvegekben.

A „BAJAI HIRLAP”
KIADÓHIVATALA.

KAZAL JÓZSEF
KÖNYVNYOMDÁJA BAJÁN, BÁRÓ EÖTVÖS JÓZSEF-UTCZA.

A „BAJAI HIRLAP”
KIADÓHIVATALA.

Mindennemű könyvnyomdai munkák a legszebb kivitelben elvállaltatnak u. m.:

könyvek, folyóiratok, ügyvédi- és kereskedelmi nyomtatványok.

NÉVJEGYEK.
ELJEGYZÉSI KÁRTYÁK.
SZÁMLÁK.

LAKODALMI MEGHIVÓK.
LEVÉLPAPIROK. FALRAGASZOK. LEVÉLBORITÉKOK.

KÖRLEVELEK.
GYÁSZJELENTÉSE.
ÁRJEGYZÉKEK.

Báti meghívók a legizlésesebb kivitelben olcsó áron készítettnek.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

A „BAJAI HIRLAP”
KIADÓHIVATALA.

Hirdetések olcsó áron felvétetnek.
Községi nyomtatványok raktáron tartatnak.

A „BAJAI HIRLAP”
KIADÓHIVATALA.

FISCHER PÁL

NŐI- FÉRFI- ÉS GYERMEK- DIVATÁRUHÁZA

B A J Á N.

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására juttatni, hogy 15 év óta főnálló

NŐI-, FÉRFI- ÉS GYERMEK-

DIVATÁRUHÁZAMAT

több árucikk hozzávételével meg bővítettem, ugyanis nagybani

BLOUSE ÁRUSÍTÁST

vezettem be, kezdve a legegyszerűbb házi-blousoktól a legdiszesebb kivitelig.

Azonkívül **eső- és napernyők** új gyártását, úgy színes mint feketébe, elvállalok minden e szakmába vágó **javításokat**, melyek gyorsan és jutányosan saját műhelyemben eszközöltetnek.

Tetemesen kibővített **legújabb divatú és legjobb gyártmányú férfi- és gyermek kalapok**, úgy szintén mindennemű **sapkák nagy raktáronra bator vagyok a n. é. közönség szíves figyelmét felhívni.**

Nemkülönb **szörme boák** úgyszintén **karmantyúk (Muff)** óriási nagy választékban találhatók.

Stiglitz és Unger-féle **fehérnemű, menyaszszonyi kelengyék** egyedüli elárúsítása ezégem által eszközöltetnek.

Mint hogy több évi működésem alatt alkalma volt a nagyérdemű közönségnek pontos és szolid kiszolgálásomról meggyőződést szerezni, jövőben is azon leszek, hogy **vevőimet minél olcsóbban juttassam első rendű árú beszerzéséhez**, mely tények **valódiságáról** mielőbbi meggyőződést szerezhetnek. Kérem minél számosabb megrendeléseiket és szíves további pártfogásukért újabb vállalatomban is esedezve, maradtam

kiváló tisztelettel

Fischer Pál.

Törlesztéses kölcsönök

engedélyeztetnek földbirtokokra a **Bácskában 600 korona, 700 korona, sőt 800 korona is katasztrális holdanként**, a földek becsértéke és valóságos forgalmi ára arányában **10 évtől 50 évig terjedő törlesztésre**, különösen **előnyös feltételek** mellett.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

SCHÄFFER VILMOS

bankigazgató

SZEGEDEN.

Megbízható, szolid ügynökök alkalmaztatnak.

Le Griffon

valódi francia

szivarkapapír és hüvely.

Kapható minden jobb kereskedésben.

A Richter-féle
Liniment. Caps. comp.

Borogy-Pala-Expeller

egy régi kipróbált háziszor, amely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmaztatik **kiszívásnál, csúszál és meghűlésnél.**

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban, „Borogy” védjeggyel és a „Richter” czéggeljegyzéssel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József gyógyszerésznél Budapesten.**

Richter F. Ad. és társa,
céges. és kir. udvari szállítók
Rudolstadt.

Olcsó selyemárak

mindennemű selyemszövet közvetlen beszerzését ajánlatossá teszi. Gyönyörű újdonságok. Foulardok, méterenként 1 kor. 20 fillértől kezdve. Szétküldés bárkinek portó és vámmentesen. Minták a kívántak megjelölésénél bérmentve. — Levélportó Svájcba 25 fillér.

Selyemszövetgyár Union

GRIEDER ADOLF ÉS TÁRSA ZÜRICH P. 24.

kir. udvari szállítók

(SVÁJCZ.)

Csuz, köszvény (rheuma)

szagatás, derék- és hátfájás, valamint mindennemű izületi bajok ellen legbiztosabb szer a törvényesen védett

HALÁPI-féle

RESTAURATOR,

mely már rövid használat után a fájdalmat nemcsak enyhíti, de sikeresen gyógyítja. Számos orvostanár által kipróbálva és ajánlva.

Egy tubus ára 1 korona 60 fillér.

Egyedüli raktár:

„APOSTOL” gyógyszerár, BUDAPEST, VIII. József-körút 64.

Éveken át szenvedtem rheumatikus bántalmakban. Semmiféle gyógyszer, sem fürdő nem használt. Az Ön Restaurator kenőcsének köszönhetem egyedül gyógyulásomat. Fogadjon ezért hálás köszönetemet és abbeli ígéretet, hogy mindenkinek, ki hasonló betegségben szenved, legmelegebben fogom ajánlani. — Budapest, 1903. szept. 10.

MUNKÁCSY JÓZSEF
Hernád-utca 30.

Használat előtt.

Használat után.

KIVÁLÓ SZERENCSE TÖRÖKNÉL!

Fölülmulhatatlanul

kedvez főuradánknak a szerencse. Rövid idő alatt 12 millió korona nyerménynél többet fizettünk nagyrabecsült vevőinknek; csak a legutóbbi 5 hónapban a

3 legnagyobb nyereményt és pedig:

a **605.000** koronás nagy jutalmat az 57080. sz. sorsjegyre,
a **100.000** koronás főnyereményt a 74366. sz. sorsjegyre,
a **90.000** koronás főnyereményt a 109770. sz. sorsjegyre,
és ezeken kívül még egyéb sok nagy nyereményt.

Ajánljuk emelőlgyva, hogy a világ legesélydúsabb osztálysorsjátékában vegyen részt. — A most következő magyar kir. szabadalmozott 13. osztálysorsjátékban újbol

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyeremény jut és összesen egy hatalmas összeget,

14 millió 459.000 koronát

sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben 1.000.000 korona.

Továbbá 1 jutalom **600.000**, 1 nyeremény **400.000**,
1 à **200.000**, 2 à **100.000**, 1 à **90.000**, 2 à **80.000**,
1 à **70.000**, 2 à **60.000**, 1 à **50.000**,
1 à **40.000**, 5 à **30.000**, 3 à **25.000**, 8 à **20.000**,
8 à **15.000**, 36 à **10.000** korona és még sok egyéb;
összesen **55.000** nyeremény és jutalom **14.459.000** korona összegben.

Az I. osztályu sorsjegyek tervszerű árai:

1/8 eredeti sorsjegy frt. —.75 vagy kor. 1.50; — 1/4 eredeti sorsjegy frt. 1.50 vagy kor. 3.—;
1/2 eredeti sorsjegy frt. 3.— vagy kor. 6.—; — 1/3 eredeti sorsjegy frt. 6.— vagy kor. 12.—;

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk

folyó évi november hó 2-ig bizalommal hozzánk beküldeni

TÖRÖK A. ÉS T^{SA}

BANKHÁZA BUDAPEST.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főuradánk osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: **Teréz-körút 46a. I. fiók: Váci-körút 4a.**
II. fiók: **Muzeum-körút 11a. III. fiók: Erzsébet-körút 54a.**

Rendelőlevél levágandó.

TÖRÖK A. ÉS TÁRSA BANKHÁZA BUDAPEST.

Kérek részemre I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget korona összegben } utánvételezni kérem
postautalvánnyal küldöm }
mellékelem bankjegyekben (bélyegekbén) } A nem tetsző törlendő.

Pontos cím